

תאריך: 14.9.09

בתשובה נא לציין: 37230

לכבוד

אלוף (במיל.) עמוס גלעד
מ"מ מתאם פעולות הממשלה בשטחים
משרד הבטחון

בפקס

שלום רב,

הנדון: נוהל הטיפול בבקשות "השתקעות" תושבי רצועת עזה בגדה המערבית

1. הריני לפנות אליך בעניין הנוהל, הנוגע לפלסטינים מרצועת עזה, המבקשים לעבור להתגורר עם בני משפחותיהם בגדה המערבית. מדובר בנוהל מיום 8.3.09, אשר גובש ופורסם במסגרת בג"ץ 660/08 ועתירות נוספות, ואשר הוכתר בכותרת "נוהל טיפול בבקשות השתקעות תושבי רצועת עזה באיו"ש".
2. כידוע, הנוהל מפרט סדרת דרישות, תנאים וקריטריונים להתרת המעבר מרצועת עזה לגדה המערבית, לשם קיום חיי משפחה משותפים. אולם, הלכה למעשה, מציב הנוהל החדש שורת חסמים ומכשולים בלתי עבירים כמעט, אשר מרוקנים מתוכן את האפשרות לקבלת היתר ובכך עוקרים מן היסוד את הזכות לחיי משפחה.
3. בין היתר, מגביל הנוהל בצורה קיצונית את האפשרות להגיש בקשות כלל, בקבעו שעל הפניות להיות מועברות באמצעות אדם מסוים, גורם פוליטי אחד ויחיד – מנכ"ל המשרד לעניינים אזרחיים ברשות הפלסטינית.
4. נבקש להדגיש כבר בפתח הדברים: הנוהל פסול מיסודו, שכן נקודת המוצא של הנוהל כשלעצמה, לפיה "קשרי משפחה כשלעצמם אינם עולים כדי נימוק הומניטארי", עומדת בניגוד מוחלט לחוק הישראלי ולמשפט הבינלאומי בכלל – ולחובות המפקד הצבאי כלפי האוכלוסייה האזרחית בשטחים בפרט.
5. למעשה, הנוהל החדש קוטע, באבחת קולומוס אחת, את מרקם החיים של תושבי השטחים בין עזה לבין הגדה. הוא מבטל דה-פקטו את זכותם של פלסטינים לחיי משפחה, תוך שהוא קורע משפחות, מפריד בין בני זוג, בין הורים וילדים, בין סבים ונכדים – ומהווה, למעשה, את המסמר האחרון בארון הקבורה של החיבור בין עזה לגדה והיותם יחידה טריטוריאלית אחת (ועתידם, אולי, כמדינה פלסטינית אחת).

6. זאת ועוד – הנוהל מבקש, למעשה, לשנות באופן קיצוני, באמצעים אדמיניסטרטיביים, את המצב החוקי והמשפטי הקיים, לפגוע בצורה מוחלטת כמעט בזכות לחיי משפחה, באופן העומד בניגוד גמור לחובותיכם על פי הדין הישראלי והבינלאומי.

7. יש להדגיש, כי לא קיימת כל הוראת חוק המגבילה את זכותו של פלסטיני להשתקע ברצועה או מחייבת להחזיק בהיתרים כתובים לשם כניסה לגדה או שהייה בה. מאז כיבוש השטחים, במשך עשרות שנים, ועד התקופה האחרונה, פלסטיני מרצועת עזה אשר ביקש להיכנס לגדה המערבית, לשהות שם או להתגורר שם, לא נדרש לקבל לשם כך היתר כלשהו: יעידו על כך, למשל, מקרים שטופלו על ידי המוקד להגנת הפרט, שעסקו בפלסטינים תושבי הגדה, אשר "נתקעו" ברצועה משום שמענם הרשום הוא בעזה (ראו למשל: בג"ץ 3555/05 ובג"ץ 4465/05). באותם מקרים, הותרה חזרתם לגדה של אותם אנשים, על מנת שיוכלו להמשיך להתגורר בביתם ולשוב לשגרת חייהם. שובם לגדה והמשך שהייתם ומגוריהם בביתם בגדה הוסדרו באמצעות היתר אחד ויחיד: היתר חד יומי למעבר בישראל – ובלא שום צורך או דרישה בהיתר נוסף לשם המשך מגוריהם בביתם שבגדה.

למעשה, הנוהל הינו ההוראה כתובה, היחידה והראשונה אי פעם – מאז כיבוש השטחים בשנת 1967 ועד היום – בה מופיעה מגבלה כלשהי על "השתקעות" פלסטינים בגדה המערבית (וזאת, כאמור, בניגוד גמור לחקיקה הקיימת בשטחים).

8. זאת ועוד – הנוהל אינו אלא חלק ממדיניות של מעבר חד-כיווני בין הגדה לרצועת עזה, המאפשרת מעבר בכיוון אחד בלבד: מעבר לצמיתות מהגדה לעזה. בכך מפעילה ישראל לחץ כבד על פלסטינים מהגדה המערבית לעזוב את בתיהם לעד ולעבור להתגורר דרך קבע ברצועת עזה, כתנאי למימוש זכותם לחיי משפחה.

9. נזכיר, כי הנחת היסוד הינה כי סמכויות המפקד הצבאי הן מעצם מהותן **זמניות**. שיקול דעתו של המפקד הצבאי צר ומוגבל, בין שני "קטבים מגנטיים": טובת האוכלוסייה מחד ושיקולי ביטחון מאידך. המפקד הצבאי אינו ריבון, אלא שליט זמני מכוח דיני המלחמה, וככזה הוא אינו רשאי לפעול לשינויים מהותיים בשטח הכבוש, אלא אם מדובר בפעולות לטובת האוכלוסייה המוגנת. בכלל זה, המפקד הצבאי אינו רשאי להוביל שינויים חקיקתיים, כלכליים – ובמיוחד דמוגרפיים.

10. לאור האמור לעיל, אנו מצפים כי **תבטלו לאלתר** את הנוהל, המנוגד לדין – הן במהותו והן בפרוצדורה אותה הוא קובע – וכי תקבעו תחתיו נוהל חדש, התואם את הדין, המבוסס על היות הזכות לחיי משפחה זכות יסוד הומניטארית ראשונה במעלה, ואשר נקודת המוצא שלו הינה כי קשרי משפחה מהווים נימוק המצדיק את התרת המעבר מרצועת עזה לגדה המערבית.

11. אודה לתשובתך בהקדם.

בכבוד רב,

עידו בלום, עו"ד

העתקים :

מר מתן וילנאי, סגן שר הביטחון
מר מני מזוז, היועץ המשפטי לממשלה
עו"ד אסנת מנדל, מנהלת מחלקת הבג"צים, פרקליטות המדינה
אלוף גדי שמני, אלוף פיקוד המרכז
אלוף יואב גלנט, אלוף פיקוד הדרום
תא"ל אביחי מנדלבליט, הפרקליט הצבאי הראשי
תא"ל יואב מרדכי, ראש המינהל האזרחי
אל"מ משה לוי, ראש מת"ק עזה
אל"מ לירון ליבמן, ראש מחלקת הדין הבינלאומי
אל"מ שרון אפק, יועמ"ש גדה